

Образ Мазепи у поемі О.Пушкіна “Полтава”

Гетьман Іван Мазепа —
одна з найвеличніших і
найтрагічніших постатей в
українській історії.

Образ Мазепи

- ▶ Образ Мазепи широко представлений у світовій літературі, малярстві, музиці. Про Івана Мазепу писали Вольтер, Байрон, Гюго, Рилєєв, Пушкін та багато інших зарубіжних і вітчизняних письменників, зокрема українські письменники й поети Тарас Шевченко, Михайло Старицький, Богдан Лепкий, Володимир Сосюра.

Образ Мазепи у літературі

В. Гюго

- відсутній ліричний елемент;
- епіко-описова розповідь;
- відсутній український колорит;
- немає «історичного діяча»

В. Сосюра

- борець за волю і щастя українського народу;
- художній образ;
- патріот України;

- відсутня тема кохання

Ю. Словацький

- свідок кохання необачний, але чесний;
- утягнений у похмуру драму;
- поява релігійно-містичних мотивів

- реальна історична постать
- зв'язок з Україною
- джерело: легенди та перекази

О. Пушкін

- зрадник;
- жертва палкого кохання;
- покараний долею за зраду

Поема О. Пушкіна "Полтава"

- ▶ Полтава — поема О. С. Пушкіна, що написана в 1828. Назва поеми вказує на Полтавську битву, що відбулася 27 червня 1709. У роботі над поемою Пушкін звертався до історичних джерел, а також до молдавських переказів, народних українських пісень і дум. При читанні поеми відчувається вплив народних пісень, казкових мотивів на її зміст і характер зображення її персонажів.

Поема присвячена Марії Волконській, дочці генерала Раєвського, героя війни 1812 року, яка пішла за своїм чоловіком-декабристом на заслання до Сибіру.

Поема О. Пушкіна "Полтава"

- ▶ 1829 року з'явилася поема О. Пушкіна "Полтава". Поет трактує образ Мазепи саме так, як вимагала офіційна царська влада та історіографія того часу. У поемі Пушкіна Іван Мазепа — злодій, якому немає прощення, підлий зрадник, що не виправдав довір'я російського царя, холоднокрівний і безжальний негідник, який готовий, не вагаючись, пролити ріки людської крові:
- ▶ Не многим, может быть, известно...
- ▶ Что он не ведает святыни,
- ▶ Что он не помнит благостыни,
- ▶ Что он не любит ничего,
- ▶ Что кровь готов он лить, как воду,
- ▶ Что презирает он свободу,
- ▶ Что нет отчизны для него.

Характеристика українського гетьмана Мазепи

- ▶ Пушкін у своїй поемі так характеризує українського гетьмана Мазепу: "злодей", "гордый злодей", "мощный злодей", "Иуда, коварная душа", "гетман скрытый", "изменник русского паря", "враг Мазепа", "враг России", "святой невинности губитель", "любовник жестокий", "старик надменный", "злой старик", "старый коршун"...

Зміст поеми

- Дія відбувається в Україні у місті Полтава. Поема складається з трьох пісень.

У першій пісні розповідається про Марію, дочку генерального судді Кочубея та хрещеницю українського гетьмана Мазепи, що стала, відповідно до сюжету, коханкою гетьмана. Згадуються також події Великої Північної війни.

У другій пісні розповідається про невдалу інтригу Кочубея, спрямовану на усунення Мазепи, після чого послідувала страта Кочубея, якій Марія не запобігла. За винятком ролі Марії, дана частина сюжету заснована на історичних фактах. Утім історичні факти узяті здебільшого з пісень, дум, документів що мали чіткий проросійський характер, тож про об'єктивність висвітлення подій у творі - мови нема.

Дійові особи поеми

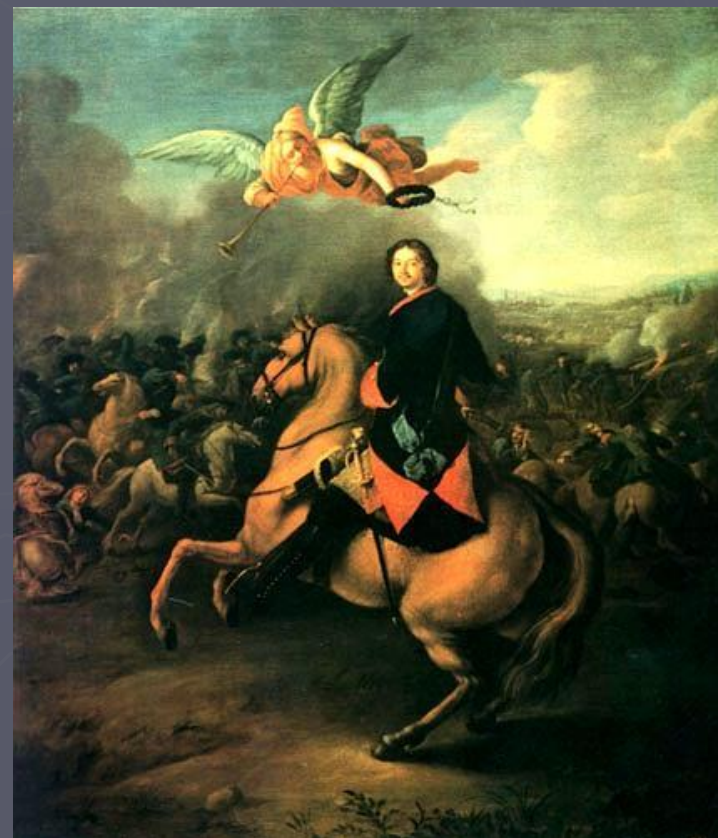
Мазепа Іван Степанович —
український гетьман;
Кочубей Василь Леонтійович
— український генеральний
суддя;
Любов — його дружина;
Марія Кочубей — їх дочка
(прототипом стала донька В.
Л. Кочубея Мотря);
Петро Великий — російський
цар;
Карл XII — шведський
король.

Аналіз структури поеми О.С. Пушкіна «Полтава»

► Поему прийнято розглядати, як епічне твір, а цій ролі "Полтава" представляється низкохудожественной агіткою, в сюжеті якої Пушкін звеличує Петра і таврує відступника Мазепу. Таке загальноприйняте сприйняття рівносьильне визнанню відсутності в Пушкіна елементарних понять про структуру справді його художнього уявлення.

Поема О. Пушкіна "Полтава"

- ▶ Фінал поеми логічно завершує викривальну, нищівну характеристику "зłodія" Мазепи — ім'я українського гетьмана приречене на забуття, навіть від його могили не лишилося сліду.

Тести

► 1. у якому році написана поема “Полтава”?

А).1812р.

В)1828р.

Б)1709р.

Г)1708р.

► 2.у якому році відбулася Полтавська битва?

А)1712р.

В)1828р.

Б)1708р.

Г)1709р.

► 3. Кому присвячена поема "Полтава"?

А). Марії Волконській

Б). Марії Кочубей

В). Івану Степановичу Мазепі

► 4. Які зарубіжні письменники вживали образ Мазепи у своїх творах?

А) Володимир Сосюра, Вольтер, А. Міцкевич.

Б) Гюґо, Т. Шевченко, Б. Лепкий.

В) Байрон, Релєєв, О. Пушкін.

► 5.Із скількох пісень складається поема?

А)3

В)2

Б)6

Г)5

► 6. Хто такий Кочубей Василь Леонтійович?

А) український генеральний суддя;

Б)український гетьман

В) шведський король

Г) російський цар.

- ▶ 7. Яким був зображений Мазепа у поемі О. Пушкіна "Полтава"?
  - А) Миролюбивий гетьман.
  - Б) Злодій, зрадник Російської імперії.
  - В) Мужній та войовничий гетьман України
- ▶ 8. До яких джерел автор звертається, під час написання поеми?
  - А) Українська народна творчість, історичні джерела , молдавські перекази.
  - Б) Твори інших авторів.
  - В) власні думки.

► 9. Чим закінчується поема "Полтава"?

А) ім'я українського гетьмана приречене на забуття

Б) Мазепа став відомим

В) на його могилу часто приходили люди

► 10. Про якого російського царя шла мова в поемі??

А) Олександра II

Б) Петро Великий

В) Микола II

► 11. Як звали дочку Івана Мазепи?

А). Марія Волконська

Б). Марія Кочубей

В). Любов

► 12. Назвіть одним словом як Пушкін у поемі "Полтава" змалював Івана Мазепу.